

Jaarplan 2024

VERBIJZONDERDE INTERNE CONTROLE

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Leeswijzer	3
2. Verantwoordelijkheden en reikwijdte	4
2.1 Verantwoordelijkheden	4
2.2 Reikwijdte	5
2.3 Normenkader	5
2.4 Goedkeurings- en rapporteringstolerantie	6
3. Actualiteiten	7
3.1 Inhoudelijke onderwerpen	7
3.2 Doorontwikkeling van de VIC functie	7
4. Controleaanpak	10
4.1 Scoping	10
4.2 Steekproefmodel	10
4.2.1 Balansmutaties	11
4.2.2 Memoriaalboekingen	11
4.2.3 Overzicht processen 2024	12
5. Uitvoering en rapportage	14
5.1 Uitvoering controle VIC's	14
5.2 Systeemgericht of gegevensgericht	14
5.3 Review werkzaamheden	14
5.4 Fouten en onzekerheden	15
5.5 Rapportage	15
6. Planning	16
6.1 Planning	16

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Uit de Gemeentewet artikel 212/213 volgt de verplichting om zorg te dragen voor de toetsing van de rechtmatigheid van het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie door het college van B&W. De gemeenteraad heeft op basis van de betreffende artikelen in de Gemeentewet de financiële verordeningen vastgesteld. In deze verordeningen geeft de raad, op het gebied van onder meer de rechtmatigheid, verantwoording en controle nadere invulling aan zijn kader stellende rol voor de financiële functie van de gemeente.

Vanaf 2023 zijn met de komst van de rechtmatigheidsverklaring door het college de noodzakelijke inspanningen van de ambtelijke organisatie toegenomen. Om te zorgen dat het college in staat is om transparant verantwoording af te leggen over de lasten, baten en balansmutaties worden diverse werkzaamheden en controles uitgevoerd. Een bijzondere positie is weggelegd voor de specifieke uitkeringen (SPUK's), want zowel de VIC als de accountant beoordelen de kwaliteit van de uitgevoerde financiële handelingen.

De verbijzonderde interne controle (VIC) speelt hierbij een belangrijke rol om als onafhankelijke toetser toe te zien op uitvoering en kwaliteit van deze controles. De VIC is momenteel nog hiërarchisch ondergebracht bij Financiën, maar de inhoudelijke aansturing vindt vanuit Control plaats. Dit om de onafhankelijkheid van de controles en bevindingen te waarborgen. Er wordt gewerkt aan het onderbrengen van de auditfunctie bij Control.

De ervaringen vanuit het jaarrekeningproces 2023 nemen we mee in de controles en werkzaamheden voor dit boekjaar. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor de opmerkingen van de accountant ten aanzien van de interne beheersing op de onderdelen prestatielevering in z'n algemeenheid en voor de persoonsgebonden budgetten in de zorg in het bijzonder, inkomende en verstrekte subsidies, grondexploitaties en vastgoed. Ook het proces rondom opbouw en review van de SiSa dossiers behoeft voor 2024 nadere uitwerking en diepgang.

In dit VIC jaarplan 2024 geven we aan op welke wijze hier invulling aan wordt gegeven. De uitkomsten van de controlewerkzaamheden zijn voor de externe accountant ook een belangrijke bron voor de uitvoering van hun controlewerkzaamheden. Dit jaarplan is afgestemd met de extern accountant.

1.2 Leeswijzer

Het jaarplan is in zes hoofdstukken ingedeeld. Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding voor het jaarplan en de doelstelling en worden in hoofdstuk 2 de verantwoordelijkheden en de reikwijdte toegelicht. In hoofdstuk 3 staan we stil bij de actualiteiten. De controleaanpak en risicoanalyse beschreven we in hoofdstuk 4 en centraal in hoofdstuk 5 staat de uitvoering en manier van rapporteren. Tenslotte sluiten we af met de planning in hoofdstuk 6.

2. Verantwoordelijkheden en reikwijdte

2.1 Verantwoordelijkheden

Binnen de gemeente wordt zoveel mogelijk gewerkt aan de hand van het 'Three Lines Model'. Dit betekent dat de proceseigenaar verantwoordelijk is voor de te realiseren resultaten van zijn primaire proces (1^e lijn). De invulling van de rol van proceseigenaar verschilt per proces en ook de beschikbaarheid van 2^e lijns ondersteuning in het realiseren van de doelen verschilt. De VIC, aangestuurd vanuit Control, fungeert als onafhankelijke toetsers op de kwaliteit van de werkzaamheden, waarbij rechtmatigheid het belangrijkste criterium is. In onderstaande tabel zijn de rollen binnen het Three Lines model nader uitgewerkt.

	1e lijn lijnmanagement (afdelingen)	2e lijn ondersteuning (administratie en control)	3e lijn verbijzonderde interne controle (VIC-functie)
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> * Primair verantwoordelijk voor getrouwheid en rechtmatigheid transacties binnen eigen proces * Verantwoordelijk voor kwalitatieve analyse en toelichting P&C - producten 	<ul style="list-style-type: none"> * Ondersteunt de afdelingen bij de optimalisering van de primaire processen * De administratie voert bij de verwerking een aantal primaire controles uit op de eerste lijn 	<ul style="list-style-type: none"> * De VIC voert interne controles uit op de getrouwheid en rechtmatigheid van de financieel-kritische processen * Adviseert over verbetering in de eerste en tweede lijn
	<p><u>Daarbij horende taken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * jaarlijks normenkader vaststellen * jaarlijks actualisatie risico-analyse m.b.t. getrouwheid en rechtmatigheid * procesbeschrijving in Engaged met per processtap <ul style="list-style-type: none"> - de beantwoording van de 6w-vragen, - bewijs van naleving van <ul style="list-style-type: none"> * normenkader-regels en * getroffen interne beheersmaatregelen om de onderkende rechtmatigheids- en getrouwheidsrisico's af te dekken 	<p><u>Daarbij horende taken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * is belegd en ingericht * kiest zijn controleaanpak <ul style="list-style-type: none"> -> gegevensgericht (als 1e lijn proces qua opzet ontoereikend is of niet bestaat/werkt) of -> processysteemgericht * toetst a.d.h.v. IC-werkprogramma over 1e en 2e halfjaar opzet, bestaan en werking van het kritische proces met de daarin opgenomen risico-reducerende interne beheersmaatregelen * rapporteert met controlememo aan <ul style="list-style-type: none"> -> 1e lijn proceseigenaar en -> 3e lijn VIC 	<p><u>Daarbij horende taken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * is belegd en ingericht * reviewt a.d.h.v. 1 of 2 reperformance deelwaarneming de controlememo's van 2e lijn IC en laat de 2e lijn IC-controleaanpak en rapport eventueel aanpassen * rapporteert halfjaarlijks integraal met interne managementletter aan <ul style="list-style-type: none"> -> de concemedirectie -> de accountant
PWC	<ul style="list-style-type: none"> * Adviseert (met de VIC) preventieve interne controlemaatregelen in het primaire proces * Geeft feedback om leesbaarheid/ informatiewaarde P&C-documenten te verhogen 	<ul style="list-style-type: none"> * Adviseert preventieve interne controlemaatregelen in het ondersteunende proces en de IT * Geeft adviezen om effectiviteit controlewerkzaamheden te vergroten 	<ul style="list-style-type: none"> * Adviseert/ klankbord om te komen tot een effectieve en efficiënte controle aanpak * Maakt waar mogelijk gebruik van de werkzaamheden van de VIC

Proceseigenaar

De basis van de interne controle is een goede administratieve organisatie en de daarin ingebouwde interne beheersing. Elke proceseigenaar binnen de gemeente heeft inzicht nodig in wat er fout kan gaan in zijn/haar proces en welke maatregelen hij/zij moet treffen om te voorkomen dat deze fout wordt gemaakt. Deze interne beheersmaatregelen in de 1^e lijn moet zichtbaar geborgd zijn in het werkproces. Hierbij kan gedacht worden aan onder meer functiescheiding, invoercontroles en vier-ogen-principe.

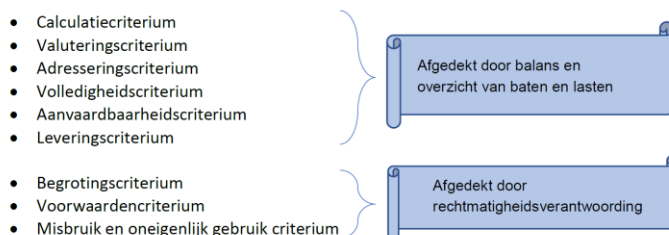
Daarnaast is er ook interne controle in de 2de lijn. Onder de tweedelijnscontroles vallen risicomangement en de kwaliteitscontroles. Deze controles worden uitgevoerd binnen de afdeling zelf. Zowel de eerste als de tweede lijn zijn de primaire verantwoordelijkheid van de proceseigenaren. We zien dat nog niet binnen alle processen deze tweede lijn goed geborgd is. Dit houdt in dat voor 2024 een deel van deze werkzaamheden door de medewerkers van de VIC wordt gedaan om een beeld van de kwaliteit van het proces te kunnen schetsen.

Verbijzonderde interne controle

De VIC velt binnen de eigen organisatie onafhankelijke en objectieve oordelen, over de aanwezige eerste- en tweedelijnscontrole. De VIC, aangestuurd door Control, heeft daardoor een onafhankelijke positie. De VIC-medewerker voert de 3^e lijn controles uit op basis van het jaarplan en de opgestelde werkprogramma's. De onafhankelijkheid dient geborgd te zijn door: verantwoording aan het bestuursorgaan; vrije toegang tot mensen, middelen en gegevens die nodig zijn om haar werkzaamheden uit te voeren; en het onpartijdig en ongehinderd plannen en leveren van rapportages met bevindingen en adviezen.

2.2 Reikwijdte

In de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening doet het college een uitspraak of de gemeente voldoet aan zowel interne regelgeving (verordeningen door de raad vastgesteld) als externe regelgeving (wetten, maar ook EU-regelgeving zoals regelgeving ten aanzien van aanbestedingen). Ten aanzien van de rechtmatigheid zijn er 9 criteria te onderscheiden. De commissie BBV heeft in de Kadernota rechtmatigheid 2024 benoemd dat 6 van deze criteria worden afgedekt door het getrouwheidsonderzoek van de externe accountant. De resterende 3 criteria dienen onderdeel uit te maken van de rechtmatigheidsverantwoording. De laatste 3 raken zuiver de rechtmatigheidsverantwoording.

De reikwijdte van dit jaarplan betreft de VIC op de rechtmatigheid ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording en de getrouwheid in voorbereiding op de controle van de externe accountant. Daarmee raakt het dus alle 9 bovenstaande criteria. Door op deze manier te werken is maximale efficiency te bereiken voor de accountantscontrole en wordt ook het college in staat gesteld om een goed onderbouwde uitspraak te doen over de rechtmatigheid in het boekjaar.

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheerhandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium).

Voorwaardencriterium

Dit betreft toetsing aan nadere voorwaarden die in specifieke wet- en regelgeving is opgenomen. De voorwaarden zijn afkomstig uit de regelgeving en hebben betrekking op aspecten zoals: doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. De overdrachten van onder andere subsidies en uitkeringen zijn bijvoorbeeld aan bepaalde voorwaarden verbonden. Het niet in acht nemen van deze voorwaarden kan leiden tot een onrechtmatigheid.

M&O

Het misbruik en oneigenlijk gebruikscriterium betreft de toetsing van het gevoerde beleid ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik.

2.3 Normenkader

Met betrekking tot de rechtmatigheid is voor 2024 een voorlopig normenkader rechtmatigheid vastgesteld door de gemeenteraad (27 maart 2024). In het normenkader is de externe en interne wet -en regelgeving opgenomen, waaruit financiële consequenties voor de rechtmatigheid kunnen voortvloeien. Het operationaliseren van het normenkader is een taak van het college en wordt vastgelegd in het toetsingskader. Bij rechtmatigheid in kader van de controle bestaat er dus een duidelijke relatie met het financiële beheer. Er moet immers worden vastgesteld dat de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

2.4 Goedkeurings- en rapporteringstolerantie

Bij de controle wordt ook rekening gehouden met de goedkeurings- en rapporteringstolerantie die zijn vastgesteld voor de raad in het controleprotocol (27 maart 2024). De toleranties zijn gebaseerd op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO), waar de minimumeisen voor de in de controle te hanteren goedkeuringstoleranties zijn voorgeschreven. De goedkeuringstolerantie – ook wel materialiteit genoemd – is vastgesteld op 1% van de totale lasten inclusief dotaties aan reserves. De lasten inclusief dotatie aan reserves is conform de vastgestelde begroting 2024 € 382.062.000. De goedkeuringstolerantie is zodoende € 3.820.620.

De Kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV schrijft voort dat voor de rechtmatigheidsverantwoording apart de verantwoordingsgrens dient te worden vastgesteld. De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording is gesteld op 3% (raadsbesluit van 1 juni 2021) van de totale lasten inclusief dotaties aan reserves door de raad. De verantwoordingsgrens is zodoende € 11.461.860 (3% van € 382.620.000).

In het vastgestelde controleprotocol is ook de rapporteringstolerantie opgenomen. Dit betreft voor baten en lasten € 50.000 en voor investeringen € 100.000.

Uitvoeringsmaterialiteit

De materialiteitsbepaling is gebaseerd op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Voor fouten is deze gebaseerd op 1% van de totale lasten inclusief dotaties aan de reserves en voor onzekerheden op 3% van de lasten inclusief stortingen in reserves. Bij onze controleplanning zijn wij vooralsnog uitgegaan van de cijfers volgens de begroting 2024. De materialiteit wordt geactualiseerd nadat de tweede voortgangsrapportage is goedgekeurd en zodra de jaarrekening gereed is.

Bij het bepalen van de scoping en het gebruik van SRA steekproefmodel wordt gebruik gemaakt van het uitvoeringsmaterialiteit.

De uitvoeringsmaterialiteit stellen wij op 75% op basis van onderstaand uitgangspunten en veronderstellingen.

- Betreft het 8e jaar dat het huidige VIC team de verbijzonderde interne controle uitvoert. De opgedane kennis en ervaring is, met externe ondersteuning, toereikend en wordt meegenomen tijdens de controle van het boekjaar 2024. Het aantal afwijkingen was in de afgelopen jaren relatief beperkt. Daarnaast werden de voorgestelde correcties in de meeste gevallen gecorrigeerd ten behoeve van de definitieve jaarrekening. Op basis hiervan is onze verwachting dat er sprake zal zijn van minimale afwijkingen en wordt de uitvoeringsmaterialiteit niet bijgesteld.
- Uit de controle van voorgaand jaar zijn er geen bijzonderheden/belemmeringen gebleken met het uitvoeren van de VIC. De bevindingen van de VIC hadden met name betrekking op onrechtmatige aanbestedingen dossiers (spend analyse) en begrotings- en kredietoverschrijdingen.
- Gezien sprake is van een VIC functie bij een gemeente, is specifieke deskundigheid benodigd. Gezien de ervaring binnen het controleteam, is de kennis, met ondersteuning van externe inhuur, van adequaat niveau om de controle uit te kunnen voeren. De VIC medewerkers hebben voldoende ervaring en kennis opgedaan in deze sector. Specifieke kennis van gemeenten is ruim voldoende aanwezig. Op basis hiervan is besloten om het startpunt van de uitvoeringsmaterialiteit aan te houden.
- Op basis van het verkregen inzicht in de inrichting van de AO/IB (procesbeschrijvingen van afgelopen jaar) en de organisatiestructuur worden geen bijzonderheden geconstateerd die leiden tot een verlaging van de materialiteit.

3. Actualiteiten

In dit hoofdstuk staan we stil bij de actualiteiten en de doorontwikkeling van de VIC team.

3.1 Inhoudelijke onderwerpen

Kadernota rechtmatigheid 2024 commissie BBV

Met ingang van boekjaar 2023 is het college verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording. In de kadernota rechtmatigheid zijn de spelregels van de rechtmatigheid opgenomen en op welke wijze de rechtmatigheidsverantwoording opgesteld moet worden. De verwachting is dat een geactualiseerd kadernota van de commissie BBV voor boekjaar 2024 in kwartaal vier wordt gepubliceerd. De kadernota rechtmatigheid 2024 is een handreiking van de rechtmatigheidsverantwoording 2024 en de onderbouwing daarvan in de jaarrekening. De VIC functie zal op basis van de kadernota 2024 nagaan op welke wijze eventuele wijzigingen en aandachtspunten in de controles meegenomen moeten worden.

SiSa verantwoording

De gemeente Westland legt op 2 manieren verantwoording af aan de Rijksoverheid. Dit gebeurt middels de Single information, single audit (afgekort als SiSa) en Informatie voor Derden (afgekort als Iv3). SiSa betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. Met SiSa verantwoordt gemeente Westland aan de Rijksoverheid hoe ze de specifieke uitkeringen hebben besteed.

De afgelopen jaren zijn de SiSa regelingen toegenomen en dit heeft ook invloed gehad op de interne controles en de accountantscontrole. Het afgelopen jaar was het SiSa proces intensief en tijdrovend. Uit evaluatie blijkt dat de SiSa regeling op onderstaand punten aangescherpt moet worden:

- Er waren binnen de organisatie (en met derden) te veel onduidelijkheid over werkafspraken, taken en kwaliteitsnormen beleidsregels ten aanzien van de SiSa.
- De eerste en tweede lijn waren op bepaalde onderdelen onvoldoende betrokken bij het SiSa verantwoordingsproces
- Er was een gebrek aan inhoudelijke kennis van de verschillende SiSa normen en toetsingskaders
- Er wordt gedurende het jaar geen tussentijdse controles gedaan en voorbereidingen getroffen voor het jaarrekeningproces.

Om het proces rondom de SiSa controle efficiënter te laten verlopen worden in het derde kwartaal werksessies georganiseerd voor de betrokken medewerkers (projectleiders, financieel adviseurs en medewerkers VIC). Hierbij is aandacht voor bovengenoemde punten om de kwaliteit van de dossiers te verhogen.

3.2 Doorontwikkeling van de VIC functie

Werkprogramma's actualiseren

Als onderdeel van de doorontwikkeling van de VIC functie worden de werkprogramma's jaarlijks geactualiseerd en aangescherpt bijvoorbeeld op het gebied van risicoanalyse, scoping en toetsingspunten. In 2024 wordt een werkprogramma ontwikkeld voor twee nieuwe interne controles (leerlingenvervoer en burgerzakenleges). Door het VIC team is besloten om in 2024 bij afzonderlijke interne controles niet alle deelwaarnemingen en steekproeven door te trekken naar het betaalproces. Er wordt een afzonderlijke interne controle ingericht worden voor het betaalproces (crediteuren batchbetalingen, handmatige betalingen, creditcard betalingen en betalingen aan zorgaanbieders).

Investeren in kennisontwikkeling

Ontwikkelingen binnen gemeenteland op het gebied van rechtmatigheid, fraude beheersing en IT gaan snel. Daarom is het belangrijk om het kennisniveau van de VIC medewerkers op peil te brengen en te houden. Binnen het VIC team zal meer aandacht besteed worden aan inhoudelijke kennissessies en vakbekwaamheid. Voorbeelden van onderwerpen zijn onder meer:

- (fraude)risico analyse
- Materialiteit
- Rechtmatigheid en getrouwheid
- Stratificatie van de massa
- Toepassing van IT audits
- Risico gericht controleren
- Doorontwikkelen naar systeemgerichte controles

IT

IT is een belangrijk onderdeel van de administratieve organisatie en de interne controle omgeving. Temeer gezien de vastlegging van informatie- en controleactiviteiten veelal gedigitaliseerd plaatsvinden. In het kader van de verdere investering in kennis en ontwikkeling wordt in huidig boekjaar een start gemaakt worden in het gecentraliseerd vastleggen van de uitgevoerde controlemaatregelen op de belangrijkste IT-systemen. Hierbij valt te denken aan valt aan validatie van de implementatie van voldoende functiescheiding, 4-ogenprincipe, invoercontroles, verband controles en ISAE/SLA reporting.

Hierbij is de wens om de GITC's (General IT-Controls) voor de belangrijkste IT-systemen gelieerd aan het genereren van informatie onderliggend aan de financiële processen en verantwoording verder in te richten.

De GITC's zijn onder te verdelen in de volgende hoofdcategorieën:

- Logische toegangsbeveiliging
- Wijzigingsbeheer
- Application controls
- Service Level Management
- Continuïteitsmanagement

Het uiteindelijke doel van de verankering van de IT-audit werkzaamheden in de VIC is om te komen tot een meer systeemgerichte controle, waarbij meer gebruik wordt gemaakt van werkende interne beheersmaatregelen in de processen.

Informatiebeveiliging en privacy

De inrichting van informatieveiligheid en privacy kunnen effect hebben op de financiële rechtmatigheid. Gezien het belang worden de belangrijkste risico's en impact die de BIO en straks NIS2) heeft voor de financiële rechtmatigheid op termijn meer betrokken worden in de uitvoering van de werkzaamheden.

Uitbreiding interne controles

Op basis van evaluatie van de jaarrekeningcontrole en een aangescherpte scoping voert de VIC in het huidige boekjaar een controle uit op het proces rondom leerlingenvervoer en burgerzakenleges. Beide processen zijn niet financieel materieel, maar kennen wel risico's en beheersmaatregelen die voorheen niet zijn getoetst. De intentie is om jaarlijks een interne controle uit te voeren (op basis van een roulatie) over niet financieel materiele processen, zodat de VIC functie ook een bijdrage kan leveren over processen die niet direct betrokken zijn bij controles. Voor de in te richten VIC's van leerlingenvervoer, burgerzakenleges en het betaalproces (crediteuren) vinden in de tweede helft van het jaar de gesprekken plaats met de lijnorganisatie om het proces inzichtelijk te maken en het bestaan te toetsen.

Risico gericht auditen

Voorgaande jaren waren de deelwaarnemingen en steekproeven in overleg met de accountant bepaald. Een belangrijke speerpunt voor het VIC team is om zelfstandig de steekproef omvang en de deelwaarnemingen te bepalen. 2024 zien we als een overgangsjaar waarin de VIC medewerkers een risicogericht controle methodiek toepassen. Gedurende 2024 wordt deze methodiek nader uitgewerkt.

4. Controleaanpak

4.1 Scoping

In dit onderdeel van het jaarplan verrichten we de scoping van de financiële stromen voor het getrouwheidsaspect en het voorwaarden criterium. Bij de scoping beoordelen we welke processen relevant zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Bij de inrichting van de controleplanning is zoveel mogelijk rekening gehouden met:

1. De algemeen voor de gemeente meest significante processen;
2. De meest recente resultaten uit de jaarrekeningcontrole (2023) zoals deze zijn gerapporteerd door de externe accountant in het accountantsverslag;
3. De resultaten uit de VIC over boekjaar 2023;
4. Overige relevante interne en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de rechtmatigheid van de beheershandelingen.

Voor de scoping op basis van de financiële omvang sluiten we aan bij de gegevens die de gemeente moet aanleveren bij onder andere het ministerie van BZK en het CBS op basis van Informatie voor Derden (hierna IV3).

Aan de hand van de goedkeuringstolerantie zijn de financiële stromen geanalyseerd om te beoordelen welke stromen meegenomen moeten worden in de scope van de werkzaamheden. Naast de analyse op basis van de goedkeuringstolerantie, is op basis van kwalitatieve aspecten de scoping aangepast. Hierbij is de overweging meegenomen dat de VIC wel van toegevoegde waarde moet kunnen zijn naast de dossiervorming door Financiën op getrouwheid bij werkafspraken met externe accountant. Deze aanpassingen zijn nader toegelicht. Door de IV3-export als uitgangspunt te nemen wordt voldoende mate van zekerheid gegeven dat alle processen van materieel belang daadwerkelijk binnen de scope van de VIC vallen. Voor de werkzaamheden van de te beoordelen processen zie hoofdstuk 4.1.3.

4.2 Steekproefmodel

Na de scoping is de vervolgstap het bepalen van het steekproefmodel. De meest voor de hand liggende methodiek is target testing. Target testing wordt toegepast wanneer een beperkt aantal items het overgrootste merendeel van de populatie vertegenwoordigen (80/20 regel). Deze methodiek is efficiënt wanneer de populatie niet homogeen is.

Wanneer target testing niet toegepast kan worden, wordt gebruik gemaakt van het SRA steekproef model om de steekproefomvang te bepalen. Onderstaand wordt ingegaan op de statistische uitgangspunten van deze rekentool.

Wij voeren de gegevensgerichte controles uit conform het stappenplan dat door SRA wordt aanbevolen. De VIC functie maakt het volgende stappenplan (audit trail) inzichtelijk in de onderliggende toetsingsdossiers;

- Formulering van het controleobject en de doelstelling van het onderzoek
- Aanwijzing en afgrenzing van de populatie
- Definiëring van de elementen in de populatie
- Vaststelling van de te onderzoeken eigenschappen en de foutdefinitie
- Steekproefomvang: keuze van de steekproefprocedure en vaststellen van de steekproefomvang
- Steekproefselectie: bepaling van de selectietechniek en uitvoeren van de selectie
- Foutevaluatie: controle van de geselecteerde elementen en vastlegging van de uitkomsten
- Steekproefevaluatie: statistische evaluatie van de uitkomsten van de steekproef

- De trail van populatie naar steekproef wordt inzichtelijk gemaakt in de onderliggende dossiers. De audit trail wordt zodanig vastgelegd dat deze voor de accountant gemakkelijk te volgen is.

Ten grondslag aan de risico inschatting ligt een adequate risicoanalyse. Wij hanteren een zekerheidspercentage van 95%, omdat dit grensbedrag correspondeert met een redelijke mate van zekerheid. In het steekproefmodel geven wij aan wat de relevante assertions zijn voor balansposten dan wel exploitatieposten.

4.2.1 Balansmutaties

Voor de scoping van de balansmutaties kan geen gebruik gemaakt worden van de IV3-export. We hebben voor de scoping van deze transactiestromen gekeken naar de geprognosticeerde balans uit de begroting 2024. De relevante balansmutaties (investeringen – onderdeel van factuurverwerking en betaling, uitgezette leningen – onderdeel van treasury, aangetrokken leningen – onderdeel treasury zijn reeds opgenomen vanuit de scoping van de baten en lasten. Bij de overige balansmutaties zoals reserves, voorzieningen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden vloeien de mutaties voort uit processen die al bij de baten en lasten zijn opgenomen. Bij de balanstelling van de geprognosticeerde balans is geen raming opgenomen van de mutaties in borgstellingen. Op basis van de realisatiecijfers gedurende het jaar zullen we beoordelen of de omvang van de mutaties aanleiding geeft tot het doen van waarnemingen op deze stroom. Wanneer de omvang van mutaties beperkt is zullen we gemotiveerd geen werkzaamheden uitvoeren op dit aspect. De borgstellingen zijn onderdeel van proces treasury.

4.2.2 Memoriaalboekingen

De meeste boekingen lopen via het crediteuren- en debiteurenproces. Er zijn ook boekingen die niet via het reguliere proces lopen. Dit zijn zogeheten memoriaalboekingen. Deze boekingen hebben van zichzelf een verhoogd risico, doordat adequate interne beheersingsmaatregelen ontbreken. Dit proces is om deze reden dan ook opgenomen in het jaarplan.

4.2.3 Overzicht processen 2024

Dit verbijzonderde interne controleplan is gebaseerd op de begroting 2024. Bij afronding van de controle na afloop van boekjaar 2024 vindt op basis van de definitieve cijfers van de jaarrekening 2024 een evaluatie plaats van de baten, lasten en balansmutaties. Dit om vast te stellen of de geplande en uitgevoerde werkzaamheden nog steeds voldoende en geschikt zijn om te komen tot een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid.

Op basis van de uitgewerkte scoping, op basis van de financiële omvang en een risicoanalyse, concluderen we dat ten aanzien van het getrouwheidsaspect en het voorwaarden criterium de volgende processen in scope zijn voor 2024 (ten behoeve van VIC's 15 en 16 in onderstaande tabel geldt dat de werking nog niet is getest, maar dat in de tweede helft 2024 de opzet en bestaan wordt getoetst).

VIC's 2024	IV3 bedrag begroting 2024			
	Lasten	Baten	Getrouwheid of rechtmatigheid	Werkzaamheden VIC
1. Personeel	€ 89.805.000			Controle op indiensttreders, uitdiensttreders, wijziging uren, wijziging salaris, variabele beloningen & bruto/netto controles
			Getrouwheid	Controleren van de aansluiting salarisadministratie met financiële administratie
				Vaststellen juiste invoer parameters in salarisadministratie
				Controle jaarlijkse WNT verantwoording
2. Betaalproces	ntb		Getrouwheid & rechtmatigheid	Controle gericht op crediteuren batchbetalingen, handmatige betalingen, creditcard betalingen en sociaal domein zorgaanbieders.
3. Inkopen < EU grens incl. factuurverwerking en betaling	€ 70.017		Getrouwheid	Factuurcontrole gericht op juiste factuurverwerking, prestatielevering en prijsonderbouwing
				Controle op bankrekening mutaties crediteuren
4. Sociaal domein: Participatiewet	€ 31.389.000		Rechtmatigheid	Vaststellen juiste toekenning beschikkingen, rechtmatigheid en betalingen
5. Sociaal domein: Wmo	€ 48.315.000			Vaststellen juiste toekenning beschikkingen en betalingen
			Rechtmatigheid	Vaststellen dat prestatieleveringsonderzoek adequaat is uitgevoerd voor pgb en ZIN
				Controle op juiste invoer van tarieven met zorgaanbieders
6. Sociaal domein: Jeugd	€ 25.225.000			Vaststellen juiste toekenning beschikkingen en betalingen
			Rechtmatigheid	Vaststellen dat prestatieleveringsonderzoek adequaat is uitgevoerd voor pgb en ZIN
				Controle op juiste invoer van tarieven met zorgaanbieders
7. Subsidieverstrekkingen	€ 27.500.000		Rechtmatigheid	Controle gericht op toegekende en vastgestelde subsidies om vast te stellen of deze conform subsidievoordening hebben plaatsgevonden
				Controle aansluiting subsidieadministratie met financiële administratie
8. Gemeentelijke belastingen		€ 69.729.000	Getrouwheid	Verbandscontrole om volledigheid opbrengsten vast te stellen, controle op juiste invoer belasting tarieven en steekproef om juistheid van belasting oplegging vast te stellen
9. Grondexploitaties	ntb	€ 49.403	Getrouwheid en rechtmatigheid	Vaststellen dat grondaankopen en verkopen conform mandaatregeling hebben plaatsgevonden en juist, tijdig en volledig zijn verwerkt.
10. Huren en pachten		€ 5.911.000		Aansluiting verhuuradministratie en financiële administratie.

			Getrouwheid	Controle indexeringen/huurverhogingen
				Controle met WOZ
11. Omgevingsvergunningen		€ 5.238.000	Rechtmatigheid & getrouwheid	Controle leges verstrekte omgevingsvergunningen
				Vaststellen invoer juiste legestarieven
				Controle aansluiting omgevingleges met financiële administratie
12. Inkomende subsidies		€ 2.739.000	Getrouwheid	Sisa wordt afzonderlijk gecontroleerd. Steekproef gericht op toekenning en uitnutting van overige subsidies
13. Mutaties reserves		€ 4.981.000	Rechtmatigheid & getrouwheid	Deelwaarneming op juiste en tijdige verwerking van mutaties op reserves.
14. Treasury		€ 4.864.000	Rechtmatigheid	Toetsing naleving treasurywet. Controle verstrekte borgstellingen, aangetrokken en uitgezette leningen.
15. Leerlingenvervoer	€ 194.000		Getrouwheid & rechtmatigheid	Toetsing naleving verordening leerlingenvervoer en dossiercontroles gericht op prijs en prestatieonderbouwing
16. Leges burgerzaken		€ 1.770.000	Getrouwheid	Verbandscontrole om volledigheid opbrengsten vast te stellen & controle op juiste invoer leges

Werkzaamheden specifiek voor de rechtmatigheidsverantwoording

Proces	Werkzaamheden
17. Spend analyse	Analyse gericht op crediteuren waarvan de uitgaven over de periode 2021 t/m 2024 de EU aanbestedingsgrens hebben overschreden
18. Begrotingsrechtmatigheid	Analyse op overschrijdingen op programmaniveau
19. Investeringsrechtmatigheid	Analyse op overschrijdingen op investeringskredieten
	Steekproefsgewijs vaststellen dat een investeringsfactuur geboekt is op het juiste investeringskrediet.
20. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium	Bepalingen in de verordeningen inventariseren over M&O en als onderdeel van de VIC toetsen of deze bepalingen samen voldoen aan de eisen die de commissie BBV stelt. Om zo een uitspraak te doen in hoeverre het M&O beleid ook feitelijk wordt nageleefd en of de getroffen maatregelen werken.
21. Verbonden partijen	Analyse uitvoeren op de verbonden partijen om vast te stellen welke partijen onder de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente vallen.
22. Memoriaalboekingen	Focus van de controle ligt op de handmatige boekingen en met name memoriaalboekingen rondom de jaarafsluitingsproces
23. SISA regelingen	Controleren van de verantwoordingen van de specifieke uitkeringen.

5. Uitvoering en rapportage

5.1 Uitvoering controle VIC's

Om de VIC op een gestructureerde en uniforme wijze uit te voeren is voor ieder proces een werkprogramma opgesteld. Het werkprogramma bestaat uit de volgende onderdelen:

1. De controledoelstelling: Hierin wordt beschreven welke beweringen (juistheid, volledigheid, bestaan, waardering, presentatie, rechtmatigheid) worden gecontroleerd;
2. Wet- en regelgeving: Welke wet- en regelgeving is van toepassing op het proces. Daarnaast wordt ook de interne regelgeving opgenomen waaraan voldaan dient te worden. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij het normenkader;
3. Bevindingen uit voorgaande perioden: Hierbij wordt vastgesteld of de externe accountant (of door de VIC zelf uit eerdere controles) bevindingen heeft gerapporteerd in het accountantsverslag of de managementletter waarmee rekening moet worden gehouden bij de controle van het proces;
4. Procesbeschrijving: de procesbeschrijving dient beschreven te zijn op basis van 6-W's. Procesbeschrijving wordt beoordeeld door VIC.
5. Een risicoanalyse: in dit onderdeel wordt vastgesteld welke risico's er spelen binnen het proces. Er wordt beoordeeld of de in de opzet aanwezige beheersmaatregelen afdoende zijn om de risico's te mitigeren.
6. Beschrijving van de uitgevoerde werkzaamheden: Op basis van de hierboven genoemde stappen worden de werkzaamheden beschreven die uitgevoerd worden om de risico's tot een aanvaardbaar niveau te mitigeren (procesbeschrijving, lijncontrole en detailcontrole).

Op basis van bovenstaande stappen in het werkprogramma wordt per proces achteraf vastgesteld of de baten, lasten en balansmutaties getrouw en rechtmatig zijn verantwoord in de administratie van de gemeente. De uit te voeren controles worden uniform opgezet, uitgevoerd, gearhiveerd, en gerapporteerd.

Bij de uitvoering van de controles per deelproces wordt een nadere detaillering van de scoping uit hoofdstuk 4 gedaan. Op deze manier wordt gezorgd dat alle binnen het proces relevante financiële stromen ook daadwerkelijk onderwerp van controle zijn.

5.2 Systeemgericht of gegevensgericht

De controleaanpak van de financiële stromen kan primair systeemgericht of gegevensgericht plaatsvinden.

Systeemgericht wil zeggen dat er naar het proces zelf wordt gekeken en welke beheersmaatregelen daarin zijn getroffen. Vervolgens vindt het controleren van het bestaan en de werking plaats aan de hand van respectievelijk lijncontroles en systeemtesten.

Een gegevensgerichte controle is gericht op de uitkomsten van een proces (veelal financiële informatie), die is opgezet om afwijkingen van materieel belang op het niveau van beweringen te detecteren.

Een volledig organisatie brede systeemgerichte controle is voor de gemeente Westland niet aan de orde op dit moment. De IT-omgeving van de gemeente is nog van niet van dusdanig niveau om hierop te kunnen steunen.

5.3 Review werkzaamheden

De uitvoering van de daadwerkelijke controles vindt plaats door de medewerker VIC. Alle uitgevoerde werkzaamheden en rapportages worden na afronding besproken met de coördinator en de concerncontroller om de kwaliteit en uniformiteit van de werkzaamheden te waarborgen.

5.4 Fouten en onzekerheden

Uit de controles kunnen fouten of onzekerheden worden geconstateerd die invloed hebben op de jaarrekening. Bij het constateren van een fout worden werkstappen uitgevoerd om de fout of onzekerheid te kwalificeren en kwantificeren. Van belang hierbij is of de fout te herstellen is. Om te bepalen of er sprake is van een incidentele of structurele fout wordt een oorzakaanalyse uitgevoerd op de ontdekte fout of onzekerheid. In beide gevallen wordt de fout gerapporteerd.

5.5 Rapportage

De uitkomsten van de VIC worden in een gestandaardiseerd controlememorandum vastgelegd. De bevindingen van de uitgevoerde VIC's worden met de proceseigenaren besproken en voorzien van een reactie. Per half jaar wordt vervolgens de concerndirectie geïnformeerd via een halfjaarlijkse rapportage (Interne Management Letter hierna: IML) over de uitkomsten van de verbijzonderde interne controles. In deze rapportages wordt een uiteenzetting gedaan van de uitgevoerde VIC's, de resultaten, de conclusies, de aanbevelingen en de bijbehorende actiepunten. Genoemde rapportage wordt eveneens ingezien door de externe accountant bij de interim-controle en de controle op de jaarstukken, zodat de externe accountant zich een oordeel kan vormen over de kwaliteit van de interne processen.

6. Planning

6.1 Planning

De belangrijkste mijlpalen voor de VIC werkzaamheden in het kader van de jaarschijf 2024 zijn:

SISA

Medio oktober	startbijeenkomst AON's in bijzijn CD-leden
Tweede helft oktober	werkbijeenkomst projectleiders, financieel adviseurs, VIC
Eerste week november	duidelijkheid te maken boekingen (tbv slotwijziging)
Tweede helft februari	compleet dossier aanleveren door AON bij VIC
Half maart	review VIC gereed (incl eventuele aanvullingen)
Eind maart	aanlevering dossiers bij accountant
Eind juni	rechtmatigheidsverantwoording college in jaarrekening

Interim controle

januari	Scoping obv begroting 2024
	jaarplan VIC 2024 opstellen en bespreken accountant
1 juli	start VIC eerste helft 2024
1 oktober	dossiers interim controle gereed
1 oktober	terugkoppeling proceseigenaren opzet en bestaan
15 oktober	start interim controle accountant
15 november	interim controle gereed
1 december	opstellen interne managementletter
ntb	bespreking ML accountant

Jaarrekening controle

1 november	start VIC werkzaamheden tweede helft 2024
1 december	opstellen normenkader
15 januari	scoping jaareinde
15 februari	terugkoppeling proceseigenaren
1 maart	dossiers VIC gereed
15 maart	opstellen interne managementletter
15 maart	opstellen concept rechtmatigheidsverantwoording
1 april	start accountantscontrole
ntb	besprekingen controleverklaring accountant
Eind juni	rechtmatigheidsverantwoording college in jaarrekening